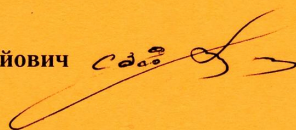

67.9(4УМР)401
З-15

Міністерство освіти і науки України
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ НАФТИ І ГАЗУ

ЗАДОРЖНИЙ Сергій Анатолійович

УДК 352.075:328.185-048.66

МЕХАНІЗМИ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ
В ОРГАНАХ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ

25.00.02 – механізми державного управління

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національній академії державного управління при Президентові України.

Науковий керівник – доктор історичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України
МИХНЕНКО **Анатолій Михайлович**.

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління, професор
РАДЧЕНКО **Олександр Віталійович**,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, професор кафедри публічного управління та адміністрування;
кандидат наук з державного управління
САМОФАЛОВА **Оксана Юріївна**,
приватне підприємство "Ранок К" (Київська область), комерційний директор.

Захист відбудеться *10 березня 2017 року о 12 годині* на засіданні спеціалізованої вченої ради К 20.052.07 Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу за адресою: 76010, м. Івано-Франківськ, вул. Короля Данила, 13, к. 12-21.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу за адресою: 76019, м. Івано-Франківськ, вул. Карпатська, 15.

Автореферат розісланий *10 лютого 2017 року*.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

А.В. Мазак

an2644

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

теми. Революція Гідності 2014 року повстала могутнім сигналом прагнення українського народу до інтеграції з європейською демократичною спільнотою. Проте, за двадцять п'ять років незалежності українське суспільство все ще перебуває в транзитивному стані, постійно стикаючись з новими історичними викликами і загрозами власній безпеці. Сьогодні поряд з російською агресією на Донбасі саме всеосяжна "ендемична" корупція в органах публічної влади виступає головною загрозою для України. Корупція перекреслює сутність викристалізованих Революцією Гідності цінностей, бо корумпована країна – антипод розвинутої європейської держави.

Сучасний рівень корупції в Україні визнається як критичний. Так, за даними такої авторитетної міжнародної організації як Transparency International, наша держава в світовому рейтингу корупції за 2015 рік посідала 130 місце зі 168, поруч з такими далеко не демократичними країнами як Іран, Камерун, Непал, Нікарагуа та Парагвай.

Таким чином, корупція є головною загрозою суспільного розвитку України, оскільки може знівельовати як результати революційної боротьби українського народу за власну гідність, так і наш цивілізаційний євроінтеграційний вибір. За таких умов боротьба з корупцією фактично постає головним спрямуванням як загальнодержавної політики, так і політики регіональних і місцевих органів публічної влади, власне – тим лакмусовим папірцем, який засвідчить здатність (або нездатність) українських політичних еліт до сучасного належного демократичного врядування. Розпочинати необхідно з місцевого рівня. Адже саме місцеві органи влади, органи місцевого самоврядування, судові та силові структури на місцях утворюють первинну корупційну систему регулювання суспільних відносин, що лежить поза правовим полем, й є підґрунтям для розвитку і поширення цього злочинного процесу на загальнодержавний рівень.

Аналіз стану і ступеню наукових розробок у зарубіжних та вітчизняних джерелах з досліджуваної проблематики свідчить, що питання запобігання та протидії корупції викликає жвавий інтерес науковців, політиків, управлінців. Джерельною основою дисертаційного дослідження виступають три групи текстів окресленого дискурсного простору. Першу становлять міжнародні та вітчизняні нормативно-правові акти, спрямовані на боротьбу з корупцією; другу – науково-теоретичні публікації закордонних (А. Аслунд, Д. Брінкенхофф, К. Веллінгтон, А. Вілсон, Н. Воланін, Н. Лефф, Д. Мюллер, Дж. Най, Дж. Поуп, С. Роуз-Екерман, К. Фрідріх, Е. Фрішман, А. Хайденхаймер, Б. Хіндес, С. Хантінгтон та ін.) та вітчизняних вчених, дослідників корупційних відносин і процесів (Л. Андрущенко, М. Білинська, Т. Безверхнюк, Є. Вдовиченко, Д. Дзвінчук, Н. Липовська, В. Литвиненко, М. Месюк, А. Міхненко, О. Мусієнко, О. Настечко, С. Сergyгін, Н. Сорокіна, І. Хожило та ін.); третю – погляди управлінців-практиків, юристів, фахівців спеціалізованих служб та структур (Р. Веприцький, С. Волошин, О. Дручек, М. Кінаш, М. Луценко, М. Марчук, В. Соловійов, В. Трепак та ін.), експертів від громадянського суспільства, журналістів-аналітиків тощо (І. Беззуб, Дж. Голдберг, С. Глузман, О. Захарчук, В. Козубовська, В. Котванов, О. Макаревич, Д. Херзенхорн, Ю. Чернега та ін.).

Однак, на даний момент відсутні комплексні дослідження, необхідні для побудови цілісної системи запобігання та протидії корупції в органах місцевої влади. В зв'язку з цим виникає гостра потреба в науково-методичному забезпеченні зазначеної проблематики.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано на кафедрі управління суспільним розвитком Національної академії державного управління при Президентові України і пов'язано з виконанням комплексного наукового проекту "Державне управління та місцеве самоврядування" (№ державної реєстрації 0199U002827), науково-дослідної роботи за темою "Формування інвестиційного потенціалу суспільного розвитку" (№ державної реєстрації 0110U000385), у якій автор дослідив критерії класифікації корупції та науково-дослідної роботи за темою "Методологічні засади вироблення і реалізації стратегії суспільного розвитку" (№ державної реєстрації 0112U002447), у якій автор дослідив проблему створення прозорих організаційно-правових механізмів запобігання корупції.

Мета і завдання дослідження. *Метою* дисертаційного дослідження є виявлення нових тенденцій і закономірностей корупційних відносин в системі органів публічної влади місцевого рівня та розробка підходів до удосконалення механізмів запобігання та протидії корупції в органах місцевої влади в Україні.

Для досягнення зазначеної мети були поставлені такі *завдання*:

- проаналізувати стан наукових напрацювань у сфері запобігання й протидії корупції і виявити основні детермінанти та чинники соціетального феномену корупції;
 - здійснити суб'єктний аналіз органів місцевої влади України в контексті формування корупційних відносин та виявити передумови, чинники й особливості боротьби з корупцією в місцевих органах публічної влади;
 - провести комплексний аналіз тенденцій розвитку корупційних відносин в органах публічної влади України на сучасному етапі суспільного розвитку та стану існуючих механізмів запобігання й протидії корупції;
 - здійснити ретроспективний аналіз становлення й розвитку вітчизняної нормативно-правової бази запобігання та протидії корупції, визначити основні проблеми державної антикорупційної політики;
 - типологізувати механізми боротьби з корупцією в органах публічної влади;
 - дослідити світовий досвід запобігання та протидії корупції в органах місцевої влади, окреслити концептуальні напрямки адаптації його в Україні;
 - виокремити перспективні механізми взаємодії органів публічної влади та громадянського суспільства в сфері боротьби з корупцією на місцевому рівні та верифікувати можливості їх застосування в Україні;
 - розробити модель запобігання корупції в органах місцевої влади на прикладі конкретного територіального утворення.
- Об'єктом дослідження* є корупційні відносини, що складаються в процесі взаємодії громадян і інституцій громадянського суспільства з органами публічної влади на місцевому рівні. *Предмет дослідження* – механізми запобігання та протидії корупції в органах місцевої публічної влади.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань в процесі дослідження було застосовано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів.

Так, історичний і логічний методи були використані в процесі вивчення теоретичних концепцій запобігання та протидії корупції. Системний підхід, методи дедукції та індукції, статистичний метод використовувалися при дослідженні стану запобігання та протидії корупції в органах місцевої влади в Україні на сучасному етапі суспільного розвитку. При вивченні світового досвіду запобігання корупції в органах місцевої влади використовувалися аналіз та синтез, а також метод компаративного аналізу. Прогностичні методи використовувалися при визначенні напрямків оптимізації антикорупційної діяльності на місцевому рівні.

Наукова новизна одержаних результатів визначається внеском автора у вирішення важливого науково-практичного завдання у галузі державного управління – виявлення нових тенденцій і закономірностей корупційних відносин в системі органів публічної влади місцевого рівня та розробки підходів до удосконалення механізмів запобігання й протидії корупції в органах місцевої влади в Україні. Виходячи з цього, у дисертації

уперше:

- систематизовано змістовні характеристики органів місцевої публічної влади України в контексті боротьби з корупцією, що відрізняються агрегуванням семи груп суб'єктів корупційних відносин – покривачів корупції-організаторів корупційних мереж; власне корупціонерів-посадовців органів публічної влади; посередників корупційних дій; корупціодавців; представників силових антикорупційних органів; постраждалих від корупції та мовчазних спостерігачів корупційних відносин. Зазначені суб'єкти за умови відсутності належного суспільного контролю тяжіють до створення нелегітимних корупційних мереж, які підміняють собою систему публічної влади в державі;

удосконалено:

- понятійно-категорійний апарат теорії державного управління шляхом уточнення поняття "механізм запобігання та протидії корупції в органах місцевої влади" як комплексу реалізації послідовних дій щодо забезпечення взаємного впливу місцевих органів публічної влади, силових структур, інститутів громадянського суспільства та громадян в антикорупційній сфері, що вирізняється партнерським характером взаємодії, відкритістю й прозорістю їх відносин та взаємовідповідальністю;

- наукове обґрунтування стану та проблем розвитку вітчизняної нормативно-правової бази запобігання та протидії корупції шляхом виокремлення п'яти етапів її становлення: початково-перехідного, накопичувально-адаптаційного, імітаційного, пост-майданного та системного;

- наукове обґрунтування формування механізмів запобігання та протидії корупції в органах місцевої влади на основі багатосторонньої партнерської взаємодії інститутів громадянського суспільства спеціалізованих антикорупційних структур та безпосередньо органів місцевої влади в ході реалізації антикорупційних стратегій в умовах децентралізації за допомогою інструмент-контролю за посадовими особами місцевих органів публічної влади;

- наукове бачення механізмів запобігання та протидії корупції в органах місцевої влади що проявляється у запропонованому комплексному стратегічному антикорупційному плані соціально-економічного розвитку на прикладі Васильківського району Київської області;

набули подальшого розвитку:

– розкриття сутності та змісту корупційних відносин в системі "людина – публічна влада", шляхом виокремлення й розкриття п'яти основних кластерів ідентифікуючих ознак корупції – як виду державно-управлінських відносин; як правової девіації; як соціально-політичного інституту; як набір стратегій групової поведінки та як культурно-психологічний феномен;

– розуміння сучасних тенденцій розвитку корупційних відносин в органах публічної влади України, що вирізняється системною взаємодією таких корупціогенних факторів як дисбаланс правових норм; непрозорість ухвалення політико-управлінських рішень органів публічної влади та їх закритість від суспільства; відсутність ефективного суспільного контролю, широкого кола напрацьованого інструментарію корупційних дій тощо;

– наукове розуміння поняття "механізм запобігання та протидії корупції" як системи цілеспрямованих дій посадових осіб органів центральної та місцевої публічної влади, службовців силових структур та представників громадянського суспільства, спрямованих на забезпечення конституційних прав і свобод людини та укріплення демократичних європейських цінностей, виховання громадянської нетерпимості до проявів корупції, попередження й невідворотне покарання корупційних державно-владних відносин;

– типологізація механізмів запобігання та протидії корупції через виокремлення інституціонально-управлінського, політико-правового, соціально-економічного, суспільно-громадянського та етично-психологічного механізмів боротьби з корупцією;

– визначення напрямів адаптації в Україні зарубіжного досвіду запобігання та протидії корупції в органах місцевої влади шляхом виділення пріоритетів такої адаптації, серед яких антикорупційна провіта, авангардна роль інституцій громадянського суспільства, переважання превентивних та заохочувальних антикорупційних заходів над репресивними, та легалізація (нормативне закріплення) інституту лобізму на місцевому рівні.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що розроблені та обґрунтовані у дисертації наукові положення, висновки й рекомендації становлять теоретичну й методологічну основу для практичної реалізації антикорупційної діяльності в органах місцевої влади.

Результати наукового дослідження використані в процесі практичної діяльності Головного департаменту інформаційної політики Адміністрації Президента України (довідка про впровадження від 12.12.2016 р. № 11-02/126); Київської обласної ради VII скликання (довідка від 05.10.2016 р. № 2120/02); Головного управління Державної фіскальної служби у Київській області (довідка від 21.09.2016 р. № 426/1-12); Васильківської районної державної адміністрації Київської області (довідка від 10.10.2016 р. № 2087/6-27); Васильківського об'єднаного управління Пенсійного фонду України Київської області (довідка про впровадження від 11.10.2016 р.).

Методологічні розробки дисертаційного дослідження можуть бути використані при опрацюванні нових та оновленні існуючих навчальних курсів з підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб

органів місцевого самоврядування, написання навчальних посібників з публічного управління та адміністрування.

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійною науковою працею автора. Основні ідеї дисертаційного дослідження і розробки, виконанні в його межах, у тому числі й ті, що характеризують наукову новизну, мету і завдання, методологічні засади й методичні підходи до їх вирішення та практичного впровадження одержаних результатів, належать особисто здобувачу.

Апробація результатів дисертації. Основні результати дослідження та їх практичне застосування обговорювалися на науково-практичних конференціях: "Інновації в державному управлінні: система інтеграції освіти, науки, практики" (Київ, 2011); "Стратегія державної кадрової політики – основа модернізації країни" (Київ, 2012); "Реформування публічного управління та адміністрування: теорія, практика, міжнародний досвід" (Одеса, 2016); "Державна політика щодо місцевого самоврядування: стан, проблеми та перспективи" (Херсон, 2016); "Публічне управління: проблеми та перспективи" (Харків, 2016); "Формування ефективних механізмів державного управління та менеджменту в умовах сучасної економіки : теорія і практика" (Запоріжжя, 2016).

Публікації. За темою дисертаційного дослідження оприлюднено 18 наукових праць, з них: 4 статті у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у зарубіжному науковому виданні з державного управління; 7 публікацій відображають результати дисертації в наукових виданнях за результатами комунікативних заходів; 6 праць опубліковано в інших виданнях.

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів (дев'ять підрозділів), висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 251 сторінку (з них 211 сторінок основного тексту). Робота містить 7 рисунків та 4 таблиці, список використаних джерел включає 286 найменувань, з яких 50 – іншомовні.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У *вступі* обґрунтовано актуальність теми дисертації; вказано на зв'язок роботи із науковими темами Національної академії державного управління при Президентові України; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет та основні методи дослідження; сформульовано положення наукової новизни; охарактеризовано практичне значення, апробацію одержаних результатів і структуру дисертації.

У *першому розділі* – *"Теоретичні засади дослідження механізмів запобігання та протидії корупції в органах місцевої влади"* – проаналізовано теоретичні підходи до визначення понятійно-категорійного апарату дослідження, обґрунтовано концептуальні підходи типологізації корупції, розкрито сутність, зміст, форми та основні детермінанти цього соціетального феномену, проведено суб'єктний аналіз органів публічної влади України в контексті формування корупційних відносин та боротьби з корупцією. Обґрунтована необхідність подолання корупції в Україні як першочергового завдання українського політикуму й всього суспільства.

Джерелознавчий аналіз наукового дискурсу запобігання та боротьби з корупцією дозволив розкрити в категоріально-понятійному ракурсі генезис

наукового розуміння корупції та охарактеризувати основні напрямки дослідження цього багатопланового суспільно-політичного феномену які структуровано за наступними напрямками: традиційний або нормативно-ціннісний; модерністський або класичний; неокласичний; економічний або ринково-центристський; ревізійний або функціональний; політологічний; біхевіористичний або соціетально-психологічний; інституційний або державно-управлінський.

Визначено провідні групи негативного впливу корупції в державно-організованому суспільстві: державно-управлінський (виявляється у деформації процесів державного та місцевого управління, олігархізації як зрощення системи політичного управління та бізнесу, делегітимізації органів публічної влади); конституційно-правовий (виявляється у порушенні законних прав громадян особами, які всупереч суспільним і державним інтересам реалізують інтереси вузьких груп або конкретної особи); соціально-політичний (виявляється у фактичній залежності громадян не від законів, а від свавілля корумпованих представників державного апарату); морально-психологічний (виявляється у зневірі громадян, поширенню нігілізму, деструктивних антиправових моделей поведінки та деморалізації суспільства).

Запропонована авторська інтерпретація поняття "механізм запобігання та протидії корупції в органах місцевої влади", яке пропонується розглядати як систему цілеспрямованих дій, спрямованих на гарантування конституційних прав і свобод людини та укріплення демократичних європейських цінностей, забезпечення взаємного впливу місцевих органів публічної влади, силових структур, інститутів громадянського суспільства та громадян в антикорупційній сфері, що вирізняється партнерським характером взаємодії, відкритістю й прозорістю їх відносин та взаємовідповідальністю.

На підставі аналізу наукового дискурсу змісту корупції систематизовано п'ять основних кластерів ідентифікуючих ознак корупції (рис. 1).

З використанням кластерного підходу, аналізу функцій і причин корупції розроблено "класифікаційне дерево корупції" (рис. 2) та структурну блок-схему корупційних відносин в системі публічного управління як системну цілісність п'яти основних кластерів: шести груп детермінантів корупційних дій, низки корупціогенних факторів, семи груп суб'єктів корупції, широкого кола задіяних інструментів та політичних, економічних і соціальних наслідків.

Проведення суб'єктного аналізу органів публічної влади України в контексті формування корупційних відносин та боротьби з корупцією дозволило систематизувати їх основні змістовні характеристики в контексті боротьби з корупцією, зокрема, визначено сім кластерів – груп суб'єктів корупційних відносин: 1) покривачів корупції-організаторів корупційних мереж; 2) власне корупціонерів-посадовців органів публічної влади; 3) посередників корупційних дій; 4) корупціонадавців; 5) представників силових антикорупційних органів; 6) постраждалих від корупції та 7) мовчазних спостерігачів корупційних відносин.

Обґрунтовано, що зазначені суб'єкти за умови відсутності належного суспільного контролю тяжіють до створення нелегітимних корупційних мереж, які підміняють собою систему публічної влади в державі. А в умовах корупційних мереж вже більшість державних службовців, службовців органів місцевого самоврядування та керівників цих органів, навіть попри своє бажання чи небажання,

Рис. 1 – Ідентифікуючі ознаки соціального феномену корупції

виявляються втягнутими в корупційні діяння. Їх самих примушують отримувати неправомірну вигоду, щоб потім віддавати "нагору" обумовлену частку – "платню" за посаду, привілеї, прихильне ставлення керівництва тощо.

Зазначено, що одні й ті ж суб'єкти, причетні до корупційних відносин, можуть виступати в різних суб'єктних ролях. Так, окремі народні депутати України (переважно з числа представників діючої влади) можуть виступати одночасно організаторами й покровителями корупційних мереж, безпосередніми корупціонерами, або посередниками корупційних змов між владою та олігархами, котрі фінансують політичну партію, до якої належить даний народний депутат. Водночас, окремі народні депутати можуть виступати також в ролі мовчазних спостерігачів корупційних відносин, або й борців з корупцією.

Найбільш загрозованою визначено тенденцію, за якою в корупційні відносини сьогодні виявляється втягнутим чи не все українське суспільство. Коли корупція стає інструментом соціальної реадaptaції громадян до перманентних криз і соціальних негараздів, все більше значення в суспільній свідомості набувають цінності виживання за будь-яку ціну, прагматичні опінії пошуку виходу зі злиденного життя руйнують традиційну етику й мораль, а корупція починає

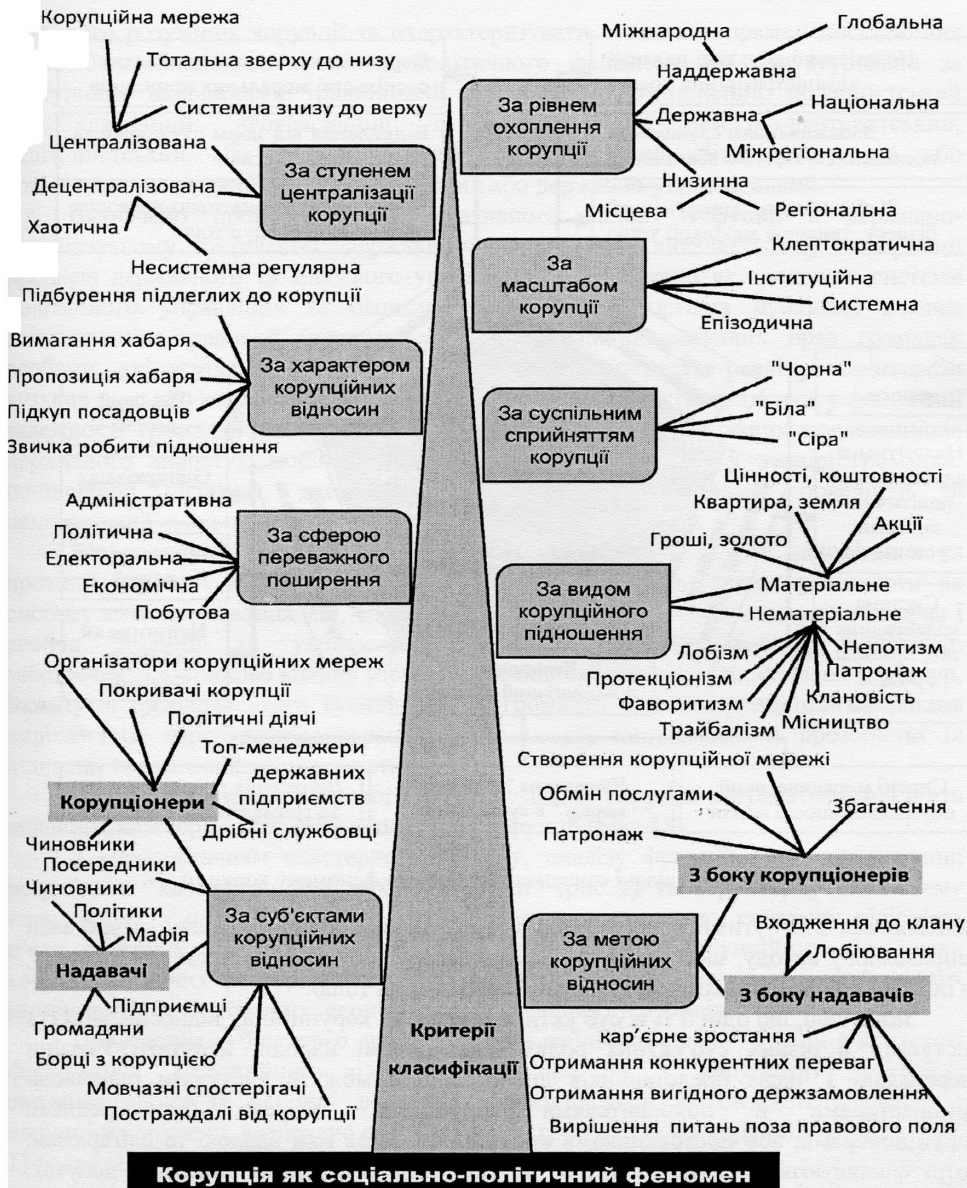

Рис. 2 – Класифікаційне дерево корупції

сприйматися як буденність. Причин такого стану речей є багато, однак до основних віднесено такі: системність та тотальність корупції в державі; відсутність вагомих результатів у реалізації державної антикорупційної політики місцевою владою; пасивність місцевих осередків інститутів громадянського суспільства.

У *другому розділі* – "Сучасний стан запобігання та протидії корупції в органах місцевої влади в Україні" – проаналізовано генезис нормативно-правової бази боротьби з корупцією, охарактеризовано передумови, тенденції та напрямки поширення корупції на місцевому рівні, типологізовано механізми запобігання корупції в органах публічної влади на сучасному етапі суспільного розвитку.

Проведення аналізу становлення й розвитку нормативно-правової бази запобігання та протидії корупції в Україні як соціетального явища дало змогу виокремити й охарактеризувати п'ять етапів її становлення: 1) початково-перехідного (1991-1995 рр., до прийняття першого Закону України "Про боротьбу з корупцією"), коли молодій незалежній Україні довелося розпочинати трансформаційні перетворення на застарілій нормативно-правовій базі Української РСР, антикорупційні положення якої вже зовсім не відповідали новим соціально-політичним умовам, новим державно-владним відносинам.); 2) накопичувально-адаптаційного (1995-2006 рр.), коли український парламент поступово, хоча й хаотично, напрацьовував відповідну законодавчу базу, прийняв перші важливі в антикорупційному аспекті закони та ратифікував більшість міжнародних нормативних актів щодо боротьби з корупцією; 3) імітаційного (2006 р. – початок 2014 р.), коли в результаті глибинних соціально-політичних потрясінь та революційних подій першого Майдану та скорого реваншу партії регіонів боротьба з корупцією на загальнодержавному рівні досить швидко набрала обрисів імітації; 4) пост-майданного (2014 р. – перша половина 2016 р.), коли на хвилі перемоги Революції Гідності проблематика боротьби з корупцією вийшла на передній план політичного порядку денного, активно почали прийматися антикорупційні нормативно-правові акти й одночасно загальний рівень корупції в державі почав знову зростати; 5) системного (від середини 2016 р.), коли було фактично прийнято всі нормотворчі рекомендації Ради Європи, створено спеціалізовані антикорупційні органи, запроваджено електронне декларування.

Виокремлено п'ять основних механізмів запобігання корупції в органах місцевої влади: інституціонально-управлінський, політико-правовий, соціально-економічний, суспільно-громадянський та етично-психологічний (рис. 3).

Зроблено висновок, що найбільшу ефективність суспільство отримує в разі синергетичного поєднання всіх цих механізмів в єдиному комплексному механізмі запобігання та протидії корупції, закріпленому в Національній антикорупційній стратегії, що стане стрижневим інструментом загальнодержавної, регіональної і місцевої антикорупційної політики.

Визначені основні фактори, що детермінують місцеву корупцію, які, залежно від змісту або сфер соціальної діяльності, поділено на: 1) управлінські; 2) політичні; 3) правові; 4) економічні; 5) соціальні; 6) ідеологічні; 7) культурні; 8) психологічні. Комплексний аналіз зазначених детермінант дав змогу визначити головну тенденцією сучасного розвитку корупційних відносин в органах публічної влади України тяжіння до формування корупційних мереж внаслідок системної взаємодії таких корупціогенних факторів як дисбаланс правових норм; непрозорість ухвалення політико-управлінських рішень органів публічної влади та їх закритість від суспільства; відсутність ефективного суспільного контролю, широкого кола напрацьованого інструментарію корупційних дій тощо.

Рис. 3 – Механізми боротьби з корупцією в органах публічної влади

Обгрунтовано, що корупція як системне явище, вимагає системних підходів до боротьби з нею, застосування новітніх механізмів та сучасного інструментарію запобігання й протидії корупційним проявам в державно-владних відносинах, що передбачає спільні скоординовані системні дії представників шести суспільних інститутів – державної виконавчої влади; органів місцевого самоврядування; силових органів включно з судами; бізнесу; громадянського суспільства та засобів масової інформації як "четвертої гілки влади".

Доведено, що дієва антикорупційна політика в Україні неможлива без послідовних, спланованих і скоординованих системних дій органів публічної влади як на загальнодержавному, так і особливо – на місцевому рівнях. Така антикорупційна політика в програмно-цільовому вимірі має поєднувати три стратегічні напрямки – стратегію суспільного усвідомлення, стратегію попередження та стратегію невідомої відплати.

Третій розділ – "Шляхи удосконалення механізмів запобігання корупції в органах місцевої влади" – присвячено розгляду світового досвіду боротьби з корупцією в органах місцевої влади та напрями його адаптації в Україні, охарактеризовано сучасні механізми взаємодії місцевої влади та громадянського суспільства в сфері подолання корупції на місцевому рівні й запропоновано

стратегічні напрямки подальшого удосконалення механізмів запобігання та боротьби з корупцією на місцевому рівні в Україні.

Узагальнення світового досвіду запобігання та боротьби з корупцією в органах місцевої влади встановило, що сьогодні корупція усвідомлюється урядами та суспільством як серйозна зовнішня і внутрішня загроза національній безпеці. Такий підхід дозволив низці зарубіжних країн створити відповідні механізми утримання корупції у масштабах, що не являють серйозної небезпеки для нормального функціонування державного апарату. При цьому головними тенденціями запобігання та боротьби з корупцією в демократичних країнах є, по-перше, чітка кореляція та взаємозв'язок рівня демократизації суспільства й корупції (чим більше в країні демократії, тим менше там корупційних проявів); по-друге, громадянське суспільство розглядається як основний суб'єкт впливу на владу – і, відповідно, як первинний суб'єкт протидії корупції.

Проведено узагальнення найбільш характерних тенденцій і механізмів запобігання та боротьби з корупцією в демократичних країнах, адаптація яких могла би бути корисною для України. Зокрема, потребують імплементації:

- антикорупційна просвіта, спрямована на підвищення рівня громадянської свідомості та поширення суспільного несприйняття корупції;

- авангардна роль інституцій громадянського суспільства, обов'язковість включення їх до складу наглядових і дорадчих рад при всіх органах публічної влади, силових міністерствах та спеціалізованих антикорупційних установах, делегування громадським організаціям функцій моніторингу та аудиту антикорупційної політики;

- переважання превентивних та заохочувальних антикорупційних заходів над репресивними з одночасним підвищенням як інституційної незалежності так і рівня ефективності діяльності співробітників антикорупційних структур задля створення умов невідворотності покарання;

- легалізація інституту лобізму як на центральному, так і на місцевому рівні, що має знівелювати корупціогенну складову в представницьких (виборних) органах;

- створення антикорупційних приймалень та прямих телефонних ліній, широке залучення інтернет-ресурсів та створення інтерактивних сайтів оперативного реагування на повідомлення громадян про факти корупції.

Обґрунтована гостра необхідність запровадження в українському суспільстві відкритого публічного діалогу, оскільки стабільність і розвиток держави, яка спирається на засади демократії, неможливі без організації діалогу між органами державної влади, посадовцями, організаціями громадянського суспільства та громадянами. Саме участь останніх в управлінських процесах на всіх рівнях (від місцевого до загальнодержавного) і на всіх етапах (від підготовки рішень до їх виконання) дозволяє підвищити ефективність здійснення владних функцій у цілому. Це актуалізує застосування в практичній публічній діяльності українських органів місцевої публічної влади більш активної участі в розробці й реалізації державної антикорупційної політики, використання новітніх чітких механізмів запобігання та протидії корупції в органах місцевої влади на основі багатосторонньої партнерської взаємодії інститутів громадянського суспільства, спеціалізованих антикорупційних структур та безпосередньо органів місцевої влади в ході реалізації антикорупційних

стратегій в умовах децентралізації за допомогою інструмент-контролю за посадовими особами місцевих органів публічної влади.

Доведено, що в умовах тотальної корупції постає необхідність нових ефективних механізмів публічного діалогу між публічною владою, бізнесом та громадянським суспільством, як дієвого механізму взаємодії влади і суспільства у сфері протидії корупції. В якості дієвого механізму публічного діалогу запропоновано створення місцевої Антикорупційної ради району як відповідного механізму запобігання й протидії корупції на рівні територіальних громад на засадах багатосторонньої партнерської взаємодії інститутів громадянського суспільства, спеціалізованих антикорупційних структур та безпосередньо органів місцевої влади в ході реалізації антикорупційних стратегій в умовах децентралізації, розкрито основні функції Антикорупційної ради, форми та методи її діяльності (рис. 4).

Обґрунтовано значимість антикорупційних заходів органів публічного врядування муніципального рівня в системі публічного управління країни та розроблено Комплексний стратегічний антикорупційний план соціально-

Рис. 4 – Модель багатосторонньої партнерської антикорупційної взаємодії влади і суспільства – Антикорупційна рада району

економічного розвитку на прикладі Васильківського району Київської області. Основними структурними елементами запропонованого плану є: паспорт району; аналіз соціально-економічного становища; SWOT-аналіз району; мета та завдання програми; очікувані результати; критерії вимірювання результатів.

Запропоновано низку заходів щодо удосконалення механізмів запобігання корупції в органах місцевої влади в Україні.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукового завдання щодо розробки підходів до удосконалення механізмів запобігання та протидії корупції в органах місцевої влади в Україні на основі виявлення нових тенденцій і закономірностей корупційних відносин в системі органів публічної влади місцевого рівня. Такі підходи в системному поєднанні становлять собою головні інструменти антикорупційної стратегії запобігання та протидії корупції в органах місцевої влади. Отримані в процесі дослідження результати дають підстави для формулювання низки узагальнюючих висновків і пропозицій та рекомендацій, що мають теоретичне та практичне значення.

1. У результаті аналізу й узагальнення наукових праць вітчизняних та зарубіжних авторів у сфері боротьби з корупцією в органах місцевої влади в Україні розкрито в категоріально-понятійному ракурсі генезис наукового розуміння корупції та охарактеризовано основні напрямки дослідження цього складного багатопланового суспільно-політичного феномену які структуровано за наступними напрямками: традиційний або нормативно-ціннісний; модерністський або класичний; неокласичний; економічний або ринково-центристський; ревізійний або функціональний; політологічний; біхевіористичний або соціально-психологічний; інституційний або державно-управлінський.

З'ясовано, що в сучасному науковому дискурсі існує величезна кількість підходів до визначення сутності й змісту корупції, різноманітних варіантів її типологізації та класифікації. Все багатоманіття наукових розумінь цього явища систематизовано у п'ятьох основних кластерах ідентифікуючих ознак корупції: як особливого виду державно-управлінських відносин; як правової девіації; як соціально-політичного інституту, певного системного явища; як культурно-психологічного феномену; як відповідного набору стратегій поведінки різного роду соціальних груп, що прагнуть отримати незаконні переваги й преференції через використання влади та службового положення.

Запропонована авторська інтерпретація поняття "механізм запобігання та протидії корупції в органах місцевої влади", яке пропонується розглядати як систему цілеспрямованих дій, спрямованих на гарантування конституційних прав і свобод людини та укріплення демократичних європейських цінностей, забезпечення взаємного впливу місцевих органів публічної влади, силових структур, інститутів громадянського суспільства й громадян в антикорупційній сфері, що вирізняється партнерським характером взаємодії, відкритістю й прозорістю їх відносин та взаємовідповідальністю.

Розкрито сутність, зміст та генезис соціального феномену корупції з позицій науки державного управління. Зроблено висновок, що корупцію детермінують 8

основних груп чинників: 1) управлінські; 2) політичні; 3) правові; 4) економічні; 5) соціальні; 6) ідеологічні; 7) культурні; 8) психологічні. На підставі кластерного підходу, аналізу функцій та причин корупції розроблено "класифікаційне дерево корупції" та структурну блок-схему корупційних відносин в системі публічного управління як системну цілісність п'яти основних кластерів: детермінантів корупційних дій, корупціогенних факторів, суб'єктів корупції, задіяних інструментів та соціальних наслідків.

2. Здійснено суб'єктний аналіз органів місцевої влади України та систематизовано змістовні характеристики органів публічної влади України в контексті боротьби з корупцією, що відрізняються агрегуванням семи груп суб'єктів корупційних відносин – покривачів корупції-організаторів корупційних мереж; власне корупціонерів-посадовців органів публічної влади; посередників корупційних дій; корупціодавців; представників силових антикорупційних органів; постраждалих від корупції та мовчазних спостерігачів корупційних відносин, котрі в умовах недостатнього суспільного контролю та безвідповідальності політичної влади й правоохоронних органів тяжіють до тотальної корупціоналізації системи публічної влади в державі. При цьому в умовах корупційних мереж значна частина державних службовців, службовців органів місцевого самоврядування та керівників цих органів вже навіть попри своє бажання чи небажання виявляються втягнутими в корупційні діяння.

3. Обґрунтовано, що системна боротьба з корупційними явищами як на центральному так і на місцевому рівнях публічної влади, є неможливою без удосконалення державного регулювання взаємовідносин людини і влади у сфері запобігання та протидії корупції, приведення національної нормативно-правової бази у повну відповідність до міжнародних норм та рекомендацій.

Досліджено генезис та сучасний стан розвитку вітчизняної нормативно-правової бази запобігання та протидії корупції, зокрема виокремлено й охарактеризовано п'ять етапів її становлення: початково-перехідного, накопичувально-адаптаційного, імітаційного, пост-майданного та системного. Визначено основні проблеми державної антикорупційної політики, до головних з яких належить відсутність: масової практики антикорупційної діяльності на місцевому рівні; відповідних фахівців (як серед представників спеціалізованих силових органів так і серед посадовців органів публічної влади); значимої кількості доведених до обвинувального вироку антикорупційних справ (а не показушно переданих до суду; антикорупційної культури суспільства (що призводить до зростання рівня терпимості до корупційних діянь) тощо.

4. Проведено комплексний аналіз розвитку корупційних відносин в органах публічної влади України та з'ясовано, що існуючі проблеми державної антикорупційної політики зумовлені системною взаємодією таких корупціогенних факторів як дисбаланс правових норм; непрозорість ухвалення політико-управлінських рішень органів публічної влади та їх закритість від суспільства; відсутність ефективного суспільного контролю, широкого кола напрацьованого інструментарію корупційних дій тощо

Зроблено висновок, що корупція як системне явище, вимагає системних підходів до боротьби з нею, застосування новітніх механізмів та сучасного інструментарію запобігання й протидії корупційним проявам в державно-владних

відносинах, що передбачає спільні скоординовані системні дії представників шести суспільних інститутів – державної виконавчої влади; органів місцевого самоврядування; силових органів включно з судами; бізнесу; громадянського суспільства та засобів масової інформації як "четвертої гілки влади".

5. Доведено, що дієва антикорупційна політика в Україні неможлива без послідовних, спланованих і скоординованих системних дій органів публічної влади як на загальнодержавному, так і особливо – на місцевому рівнях. Така антикорупційна політика в програмно-цільовому вимірі має поєднувати три стратегічні напрямки – стратегію суспільного усвідомлення, стратегію попередження та стратегію невідвратної відплати. Виокремлено структурні елементи антикорупційної стратегії – механізми запобігання корупції в органах місцевої влади: інституціонально-управлінський, політико-правовий, соціально-економічний, суспільно-громадянський та етично-психологічний з урахуванням того, що найбільшу ефективність суспільство отримує в разі не поодинокого самостійного застосування тих чи інших з перерахованих механізмів в тій чи іншій галузі державного регулювання, а у випадку синергетичного поєднання всіх цих механізмів в єдиному комплексному механізмі запобігання та протидії корупції, закріпленому в Національній антикорупційній стратегії, яка є стрижневим інструментом загальнодержавної, регіональної і місцевої антикорупційної політики.

6. Досліджено світовий досвід запобігання та протидії корупції в органах місцевої влади та визначено головні тенденції запобігання та боротьби з корупцією в демократичних країнах – по-перше, чітка кореляція та взаємозв'язок рівня демократизації суспільства та корупції (чим більше в країні демократії, тим менше там корупційних проявів); по-друге, громадянське суспільство розглядається як основний суб'єкт впливу на владу – і, відповідно, як первинний суб'єкт протидії корупції.

На основі світового досвіду механізм запобігання корупції в органах місцевої влади України доцільно реалізовувати шляхом комплексного поєднання наступних форм: антикорупційна просвіта і виховання суспільної нетерпимості до корупційних проявів, авангардна роль інституцій громадянського суспільства, переважання превентивних та заохочувальних антикорупційних заходів над репресивними, та легалізація (нормативне закріплення) інституту лобізму на місцевому рівні, підвищення професіоналізації та ефективності діяльності посадовців органів публічної влади, загального рівня їх антикорупційної культури); створення антикорупційних приймалень та прямих телефонних ліній, широке залучення інтернет-ресурсів та створення інтерактивних сайтів оперативного реагування на повідомлення громадян про факти корупції.

7. При дослідженні механізмів взаємодії органів місцевої влади та громад в реалізації механізмів запобігання корупції з'ясовано, що діалектична єдність прямої та представницької демократії при здійсненні місцевого самоврядування дозволяє уявити населення територіальних утворень і органи місцевого самоврядування як двоєдиний суб'єкт здійснення місцевого самоврядування, спрямованого на вирішення питань місцевого значення, в тому числі реалізації заходів щодо запобігання корупції. У зв'язку з цим зроблено висновок про необхідність налагодження суспільно-владної взаємодії в українському суспільстві у форматі відкритого публічного діалогу, оскільки стабільність і розвиток держави, яка

спирається на засади демократії, неможливі без організації діалогу між органами державної влади, посадовцями, організаціями громадянського суспільства та громадянами.

Запропоновано в якості дієвого механізму публічного діалогу створення місцевої Антикорупційної ради району як відповідного механізму запобігання й протидії корупції на рівні територіальних громад на засадах багатосторонньої партнерської взаємодії інститутів громадянського суспільства, спеціалізованих антикорупційних структур та безпосередньо органів місцевої влади в ході реалізації антикорупційних стратегій в умовах децентралізації.

8. Розроблено комплексну антикорупційну стратегію місцевого розвитку на прикладі Васильківського району Київської області, зокрема дисертантом розроблено Комплексний стратегічний антикорупційний план соціально-економічного розвитку, основними структурними елементами якого є: паспорт району; аналіз соціально-економічного становища; SWOT-аналіз району; мета та завдання програми; очікувані результати; критерії вимірювання результатів.

Визначено шляхи удосконалення механізмів запобігання корупції в органах місцевої влади в Україні, до основних з яких віднесено наступні:

- виховання нетерпимості до корупційних проявів;
- гарантування участі громадських формувань та окремих громадян району у підготовці й ухваленні управлінських рішень місцевого значення, участі в роботі депутатських та інших комісій, сесіях районної та місцевих рад;
- запровадження широкої інформаційної відкритості та прозорості діяльності місцевих органів публічної влади;
- формування високопрофесійного кадрового потенціалу на основі фахових якостей людини, дотримання етичного кодексу та концепції "належного врядування";
- запровадження "єдиного вікна" та "карти послуг", що надаються громадянам органами, спрощення процедур надання адміністративних послуг та встановлення адекватних термінів обслуговування громадян;
- проведення комплексного аудиту посадових повноважень і компетенції державних службовців і службовців органів місцевого самоврядування й запровадження технологічних карт посадовців з вилученням повноважень з ознаками корупційних ризиків та чітким переліком процедур їх діяльності.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Праці, які відображають основні наукові результати дисертації

1. Задорожний С.А. Протидія корупції як першочергове завдання місцевої влади / С.А. Задорожний // Державне управління: удосконалення та розвиток [Електронне наук. фахове видання]. – 2014. – № 5. – Режим доступу : <http://www.dy.nayka.com.ua>

2. Задорожний С.А. Місцева влада у боротьбі з корупцією / С.А. Задорожний // Ефективність державного управління : зб. наук. пр. ЛРІДУ НАДУ. – 2014. – Вип. 41. – С. 234-243.

3. Задорожний С.А. Місцева влада як посередник між правоохоронними органами та громадянським суспільства у сфері протидії корупції / С.А. Задорожний // Університетські наукові записки : наук. часопис. – Хмельницький університет управління і права. – 2014. – № 3(51). – С. 225-230.

4. Задорожний С.А. Роль местных властей в организации взаимодействия правоохранительных органов и гражданского общества в сфере противодействия коррупции: опыт Украины / С.А. Задорожний // Государственное управление и государственная служба. – 2014. – № 4. – С. 174-181. – *Зарубіжне наукове видання (Республіка Казахстан).*

5. Задорожний С.А. Місцева влада як модератор взаємодії правоохоронних органів та інститутів громадянського суспільства в сфері протидії корупції / С.А. Задорожний // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. ОРІДУ НАДУ. – 2015. – № 2(62). – С. 156-159.

Праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

6. Задорожний С.А. Особливості запобігання корупції в громадянському суспільстві / С. Задорожний // Інновації в державному управлінні: система інтеграції освіти, науки, практики : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю ; Київ, 27.05.2011. – К. : НАДУ, 2011. – Т. 2. – С. 287-289.

7. Задорожний С.А. Сучасні передумови виникнення корупції / С. Задорожний // Проблеми реалізації державної антикорупційної політики в Україні : зб. наук. пр. – К. : НАДУ, 2011. – С. 43-46.

8. Задорожний С.А. Корупційні діяння в системі державної влади та управління / С.А. Задорожний // Стратегія державної кадрової політики – основа модернізації країни : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю ; Київ, 31.05.2012. – К. : НАДУ, 2012. – С. 508-509.

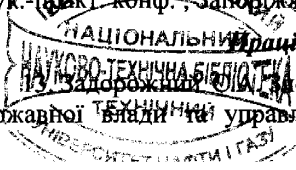
9. Задорожний С. Місцева антикорупційна стратегія як механізм соціально-економічного розвитку територіальних утворень / С. Задорожний // Реформування публічного управління та адміністрування: теорія, практика, міжнародний досвід : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2016. – С. 26-27.

10. Задорожний С.А. Шляхи підвищення ефективності запобігання корупції в органах місцевого самоврядування / С.А. Задорожний // Державна політика щодо місцевого самоврядування: стан, проблеми та перспективи : зб. матеріалів 7-ї Всеукр. наук.-практ. конф. – Херсон : ХНТУ, 2016. – С. 75-78.

11. Задорожний С. Взаємодія правоохоронних органів та громадськості в боротьбі з місцевою корупцією / С. Задорожний // Публічне управління : проблеми та перспективи : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. ; Харків, 28.10.2016. – Х. : "Константа", 2016. – С.145-149.

12. Задорожний С.А. Шляхи розвитку відносин держави і громадянського суспільства / С.А. Задорожний // Формування ефективних механізмів державного управління та менеджменту в умовах сучасної економіки : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. – Запоріжжя, 18.11.2016. – Запоріжжя : КПУ, 2016. – С. 91-94.

Праці, опубліковані в інших виданнях
 Задорожний С.А. Задорожні дієзлочини, пов'язані з корупційними діяннями в системі державної влади та управління / С.А. Задорожний // Запобігання та протидія

корупції : навч. посіб. / за заг. ред. проф. А.М. Михненка. – К. : НАДУ, 2011. – С. 160-170.

14. Михненко А.М. Верховенство закону / А.М. Михненко, С.А. Задорожний, С.М. Івасенко // Енциклопедія державного управління : у 8 т. / наук.-ред. колегія : Ю.В. Ковбасюк та ін. – Т. 1. Теорія державного управління. – К. : НАДУ, 2011. – С.85-88. – *Особистий внесок: визначено основні ознаки верховенства закону.*

15. Пантелейчук І.В. Староство / І.В. Пантелейчук, С.А. Задорожний // Енциклопедія державного управління : у 8 т. / наук.-ред. колегія : Ю.В. Ковбасюк та ін. – Т. 3. Історія державного управління. – К. : НАДУ, 2011. – С. 660-661. – *Особистий внесок: проаналізовано фіскальні, поліцейські та судові функції у старостах на українських землях XIV-XVIII ст.*

16. Михненко А.М. Інституційне оформлення центрів суспільного впливу / А.М. Михненко, С.А. Задорожний // Енциклопедія державного управління : у 8 т. / наук.-ред. колегія : Ю.В. Ковбасюк та ін. – Т. 3. Історія державного управління. – К. : НАДУ, 2011. – С. 330-331. – *Особистий внесок: визначено вплив "груп тиску" на місцеву владу.*

17. Задорожний С.А. Злочини, пов'язані з корупційними діяннями в системі державної влади та управління / С.А. Задорожний // Запобігання та протидія корупції : навч. посіб. / за заг. ред. проф. А.М. Михненка. – 3-е вид., доп. і перер. – К. : НАДУ, 2012. – С. 158-164.

18. Задорожний С.А. Сучасні механізми запобігання та протидії корупції в органах місцевої влади / С.А. Задорожний // Запобігання та протидія корупції : навч. посіб. / за заг. ред. проф. А.М. Михненка. – 4-е вид., доп. і перер. – К. : НАДУ, 2013. – С. 109-126.

АНОТАЦІЇ

Задорожний С.А. Механізми запобігання та протидії корупції в органах місцевої влади. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління. – Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу. – Івано-Франківськ, 2017.

У дисертації досліджені теоретичні засади механізмів запобігання та протидії корупції в органах місцевої влади. Розкрито й охарактеризовано сутність, зміст, форми та основні детермінанти соціетального феномену корупції. Проаналізовано світовий досвід та сучасний стан запобігання й протидії корупції в органах місцевої влади України.

Здійснено суб'єктний аналіз органів місцевої влади України та виокремлено сім груп суб'єктів корупційних відносин – покривачів корупції-організаторів корупційних мереж; власне корупціонерів-посадовців органів публічної влади; посередників корупційних дій; корупціодавців; представників силових антикорупційних органів; постраждалих від корупції та мовчазних спостерігачів корупційних відносин.

Доведено, що дієва антикорупційна політика в Україні неможлива без

послідовних, спланованих і скоординованих системних дій органів публічної влади як на загальнодержавному, так і особливо на місцевому рівнях. Така антикорупційна політика має поєднувати три стратегічні напрямки – стратегію суспільного усвідомлення, стратегію попередження та стратегію невідвотної відплати. Охарактеризовано інституціонально-управлінський, політико-правовий, соціально-економічний, суспільно-громадянський та етично-психологічний механізми запобігання корупції в органах місцевої влади.

Ключові слова: публічна влада, корупція, антикорупційна політика, запобігання та протидія корупції, державне управління, органи місцевої виконавчої влади та місцевого самоврядування, громадянське суспільство.

Задорожний С.А. Механизмы предотвращения и противодействия коррупции в органах местной власти. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата наук государственного управления по специальности 25.00.02 – механизмы государственного управления. – Ивано-Франковский национальный технический университет нефти и газа. – Ивано-Франковск, 2017.

В диссертации исследованы теоретические основы механизмов предотвращения и противодействия коррупции в органах власти. Проанализирован мировой опыт и современное состояние предотвращения и противодействия коррупции в органах местной власти Украины.

Осуществлен субъектный анализ органов местной власти Украины и выделены семь групп субъектов коррупционных отношений – покрыватели коррупции-организаторы коррупционных сетей; собственно коррупционеры-чиновники органов публичной власти; посредники коррупционных действий; коррупциодатели; представители силовых антикоррупционных органов; пострадавшие от коррупции и молчаливые наблюдатели коррупционных отношений, где первые четыре группы в условиях попустительства и недостаточного общественного контроля, а также безответственности политической власти и правоохранительных органов тяготеют к тотальной коррупционализации системы публичной власти в государстве.

Сделан вывод о том, что коррупция как системное явление, требует системных подходов к борьбе с ней, применения новейших механизмов и современного инструментария предотвращения и противодействия коррупционных проявлений в государственно-властных отношениях, в частности, предложенного автором муниципального Антикоррупционного совета, предусматривающего совместные скоординированные системные антикоррупционные действия представителей шести общественных институтов – государственной исполнительной власти; органов местного самоуправления; силовых органов, включая суды; бизнеса; гражданского общества и средств массовой информации как "четвертой ветви власти".

Доказано, что действенная антикоррупционная политика в Украине невозможна без последовательных, спланированных и скоординированных системных действий органов публичной власти как на общегосударственном, так и, особенно, на местном уровнях. Такая антикоррупционная политика в программно-

целевом измерении должна сочетать три стратегических направления – стратегию общественного осознания непримиримости с коррупцией, стратегию предупреждения коррупционных действий и стратегию неотвратимой расплаты. Выделены структурные элементы антикоррупционной стратегии – механизмы предотвращения коррупции в органах власти: институционально-управленческий, политико-правовой, социально-экономический, общественно-гражданский и морально-психологический с учетом того, что наибольшая эффективность проявляется в случае синергетического сочетания всех этих механизмов в едином комплексном механизме предотвращения и противодействия коррупции, закрепленном в Национальной антикоррупционной стратегии – стержневом инструменте общегосударственной, региональной и местной антикоррупционной политики

Ключевые слова: публичная власть, коррупция, антикоррупционная политика, противодействие и предотвращения коррупции, государственное управление, органы местной исполнительной власти и местного самоуправления, гражданское общество.

Zadorozhnyy S.A. Mechanisms of preventing and combating corruption in local governments. – Manuscript.

Thesis for obtaining the candidate of sciences degree in public administration; specialty 25.00.02 – mechanisms of public administration. – Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas. – Ivano-Frankivsk, 2017.

In the thesis the theoretical basis of the mechanisms of preventing and combating corruption in local government were examined. The insights into the fundamental nature, contents, forms and basic societal determinants of the phenomenon of corruption were provided and defined. The international experience and the current state of preventing and combating corruption in local government in Ukraine were analyzed.

The subjective analysis of the local authorities in Ukraine was performed and seven groups of subjects of corruption relations were distinguished: accomplices in corruption – organizers of corruption networks; corrupt officials of public authorities as such; intermediaries in corruption; corruptors; representatives of anti-corruption law enforcement agencies; victims of corruption; and silent observers of corrupt relations.

The thesis established that the effective anticorruption policy in Ukraine can not be effective without a coherent, planned and coordinated systematic actions of public authorities both on the national and especially on the local levels. Such anti-corruption policy should combine three strategic directions – a strategy of public awareness, a prevention strategy and a strategy of the inevitable responsibility. The institutional administrative, political and legal, socio-economic, socio-civic and ethical and psychological mechanisms of preventing corruption in local authorities were characterized.

Key words: government, corruption, anti-corruption policy, preventing and combating corruption, public administration, local administrations and local governments, civil society.